

3. Makarenko O.V. Dokazova medytsyna yak zasib prosvannya likars'kykh preparativ na farmatsevychnomu rynku Ukrayiny (2013) "Evidence medicine as a means of promoting drugs in the pharmaceutical market of Ukraine", *Medicinskie aspekty zdorov'ja zhenshhyny* No 2 (65), pp. 44–47.
4. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 1 lyutoho 2017 r (Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated February 1, 2017), N53.
5. Carson KV, Chandratilleke MG, Picot J, Brinn MP, Esterman AJ, Smith BJ. Physical training for asthma. *Cochrane Database Syst Rev*, 2013; 9: CD001116.
6. Chaves GSS, Fregonezi GAF, Dias FAL, Ribeiro CTD, Guerra RO, Freitas DA, Parreira VF, Mendonca KMPP. Chest physiotherapy for pneumonia in children. *Cochrane Database Syst Rev*. 2013; 9:CD010277.
7. Freitas D, Dias FAL, Chaves GSS, Ferreira GMH, Ribeiro CTD, Guerra R, et al. Standard (head-down tilt) versus modified (without head-down tilt) postural drainage in infants and young children with cystic fibrosis. *Cochrane Database Syst Rev*. 2015;3:CD010297.
8. Freitas DA, Holloway EA, Bruno SS, Chaves GS, Fregonezi GA, Mendonca KP. Breathing exercises for adults with asthma. *Cochrane Database Syst Rev*. 2013;10:CD001277.
9. Grande AJ, Silva V, Andriolo BNG, Riera R., Parra SA, Peccin MS. Water-based exercise for adults with asthma. *Cochrane Database Syst Rev*. 2014;7:CD010456.
10. Lee AL, Burge AT, Holland AE. Airway clearance techniques for bronchiectasis. *Cochrane Database Syst Rev*. 2015;11:CD008351.
11. Macêdo TMF, Freitas DA, Chaves GSS, Holloway EA, Mendonça KMPP. Breathing exercises for children with asthma. *Cochrane Database Syst Rev*. 2016; 4: CD011017.
12. McIlwaine M, Button B and Dwan K. Positive expiratory pressure physiotherapy for airway clearance in people with cystic fibrosis. *Cochrane Database Syst Rev*. 2015; 6: CD003147.
13. Mckoy NA., Wilson LM., Saldanha IJ., Odelola OA., Robinson KA. Active cycle of breathing technique for cystic fibrosis. *Cochrane Database Syst Rev*. 2016;7:CD007862.
14. Morrison L, Agnew J. Oscillating devices for airway clearance in people with cystic fibrosis. *Cochrane Database Syst Rev*. 2014;7: CD006842.
15. Oberwaldner B. Physiotherapy for airway clearance in paediatrics. *European Respiratory Journal*, 2000; 15: 196–204.
16. Osadnik CR, McDonald CF, Jones AP, Holland AE. Airway clearance techniques for chronic obstructive pulmonary disease. *Cochrane Database Syst Rev*. 2012; 3:CD008328.
17. Roqué i Figuls M, Giné-Garriga M, Granados Rugeles C, Perrotta C. Chest physiotherapy for acute bronchiolitis in paediatric patients between 0 and 24 months old. *Cochrane Database Syst Rev*. 2012;(2):CD004873.
18. Warburton CJ, Corless JA. Surgery versus non-surgical treatment for bronchiectasis. *Cochrane Database Syst Rev*. 2000;4: CD002180.
19. Warnock L, Gates A. Chest physiotherapy compared to no chest physiotherapy for cystic fibrosis. *Cochrane Database Syst Rev*. 2015; 12: CD001401.
20. Yang M, Yan Y, Yin X, Wang BY, Wu T, Liu GJ, Dong BR: Chest physiotherapy for pneumonia in adults. *Cochrane Database Syst Rev*. 2013, 2: CD006338.

УДК 796.5: 613.12–053.5 Віталій Кашуба, Наталія Гончарова, Галина Бутенко
ПОТЕНЦІАЛ ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ
ПРОЦЕСУ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ ДО УМОВ НАВЧАННЯ В ШКОЛІ

Мета роботи – розглянути потенціал оздоровчого туризму для зменшення тривалості процесу адаптації учнів першого класу до умов навчання в контексті розробки програми оптимізації адаптації. Методи дослідження: аналіз та узагальнення науково-методичної літератури та ресурсів мережі Internet, системний аналіз та порівняння. Результати: у статті систематизовано наукові знання щодо процесу адаптації учнів першого класу до умов навчання в школі. Охарактеризовано фактори впливу на процес адаптації дітей до умов навчання в школі: медико-біологічні, психологічні, соціальні. Розглянуто потенціал використання засобів оздоровчого туризму для оптимізації процесу адаптації дітей до умов навчання. Розроблено програму оптимізації процесу адаптації учнів до умов навчання з використанням засобів оздоровчого туризму, яка складається з трьох компонентів інформаційного, операційно-діяльного та мотиваційного.

Ключові слова: адаптація, учні, оздоровчий туризм, діти молодшого шкільного віку.

Objective: To consider the potential of health tourism to reduce the length of the process of first grade students' adaptation to the learning environment in the context of developing an adaptation optimization

program. Research methods: analysis and generalization of scientific and methodological literature and Internet resources, systematic analysis and comparison. Results: in the article there was systematized scientific knowledge about the process of first grade students' adaptation to the conditions of education at school. There was described impact on the process of children' adaptation to the conditions of education at school: bio-medical, psychological, and social. The potential of the use of health tourism for optimizing the process of children' adaptation to the conditions of education is considered. There was developed a program of optimization of the process of students' adaptation to the conditions of studying with the use of health tourism, which consists of three components that include informational, scheduled activity and motivational factors.

Keywords: adaptation, students, health tourism, primary-aged school children.

Постановка проблеми та аналіз результатів останніх досліджень. Складним етапом в житті учнів першого класу та їх батьків є період початку навчання у загально-освітній школі, що супроводжується зміною звичного стереотипу поведінки, зростанням психоемоційного напруження, зміною рухового режиму [7] та характеризується поняттям адаптація до умов навчання.

На думку І. М. Терехової, адаптація до школи – це перебудова пізнавальної, мотиваційної та емоційно-вольової сфери дитини під час переходу до систематичного організованого шкільного навчання, під час якого потрібно формувати позитивне емоційне відношення до занять [13].

Механізми пристосування, які виникають в процесі адаптації, що раз у актуалізуються та використовуються у схожих ситуаціях, закріплюються у структурі особистості та стають підструктурами її характеру [12]. Рівень адаптації залежить від адаптаційної підготовленості особистості, тобто визначається тими вміннями та навичками пристосування, які індивід набуває у процесі життєдіяльності [10].

Посилення явищ дезадаптивного характеру в навчально-виховному процесі пов'язане зі збільшенням непередбачуваних критичних ситуацій у повсякденному житті, особливо вони загострюються в момент вступу до школи, період первинного засвоєння вимог, які висуває нова соціальна ситуація [11], що посилено загально несприятливою ситуацією зі станом здоров'я дітей та процесу фізичного виховання в школі [17]. Подолання проявів дезадаптації дітей до умов навчання полягає в тому, щоби забезпечити пристосування дітей молодшого шкільного віку до успішного функціонування у освітньому середовищі навчального закладу, подальшої особистісної, психологічної та соціальної реалізації у нових для неї умовах.

Аналіз науково-методичної літератури свідчить про значущість розглянутого питання як наукової проблеми. Численні дослідження, у напрямку вивчення процесу адаптації дітей до умов навчання в школі, розкривають загальні питання перебігу критичних періодах шкільного навчання [1].

Комплексний підхід до адаптації дітей першого класу розглянуто у роботі Т.І. Лясоти [10]. Окремі види адаптації, а саме психологічної розглянути в роботах С.В. Базарової [2], Л.В. Ковальчук [9].

В процесі пошуку ефективних засобів впливу на процес адаптації до умов навчання в школі, автори звернули увагу на ефективність застосування ігрової терапії [14] та народних рухливих ігор [9].

Аналіз наукових досліджень дозволяє стверджувати, що процес адаптації до умов навчання є складним процесом, протікання якого визначається впливом зовнішніх та внутрішніх факторів, дослідження та урахування яких сприятиме легкому протіканню адаптаційних процесів, а визначення механізмів перебігу процесу адаптації та розробка заходів для зменшення тривалості адаптаційних процесів має першочергове значення на початкових етапах навчання в школі.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема статті розроблена згідно Зведеного плану НДР Національного університету фізичного виховання

та спорту України на 2016–2020 рр. за темою 3.13. “Теоретико-методичні основи здоров’яформуючих технологій у процесі фізичного виховання різних груп населення” (номер державної реєстрації 0116U001615).

Мета дослідження – розглянути потенціал оздоровчого туризму для зменшення тривалості процесу адаптації учнів першого класу до умов навчання в контексті розробки програми оптимізації адаптації.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення науково-методичної літератури та ресурсів мережі Internet, системний аналіз та порівняння.

Результати досліджень та їхнє обговорення. Аналіз науково-методичної літератури та світового досвіду щодо визначення факторів впливу на адаптацію дітей молодшого шкільного віку до умов навчання дозволяє умовно поділити їх на три основних напрями (рис. 1), серед яких: медико-біологічні фактори (ступінь досягнення безпечного рівня показників фізичного стану дітей), психологічні (ступінь збалансованості нервово-психологічного стану, наявність стану успішності дитини), соціальні (ступінь впливу зовнішнього оточення на дитину в процесі індивідуального розвитку). Але слід зазначити, що запропонований розподіл є умовним, а вплив окремих факторів має комплексний прояв як на фізичний так і психологічний стан дитини.

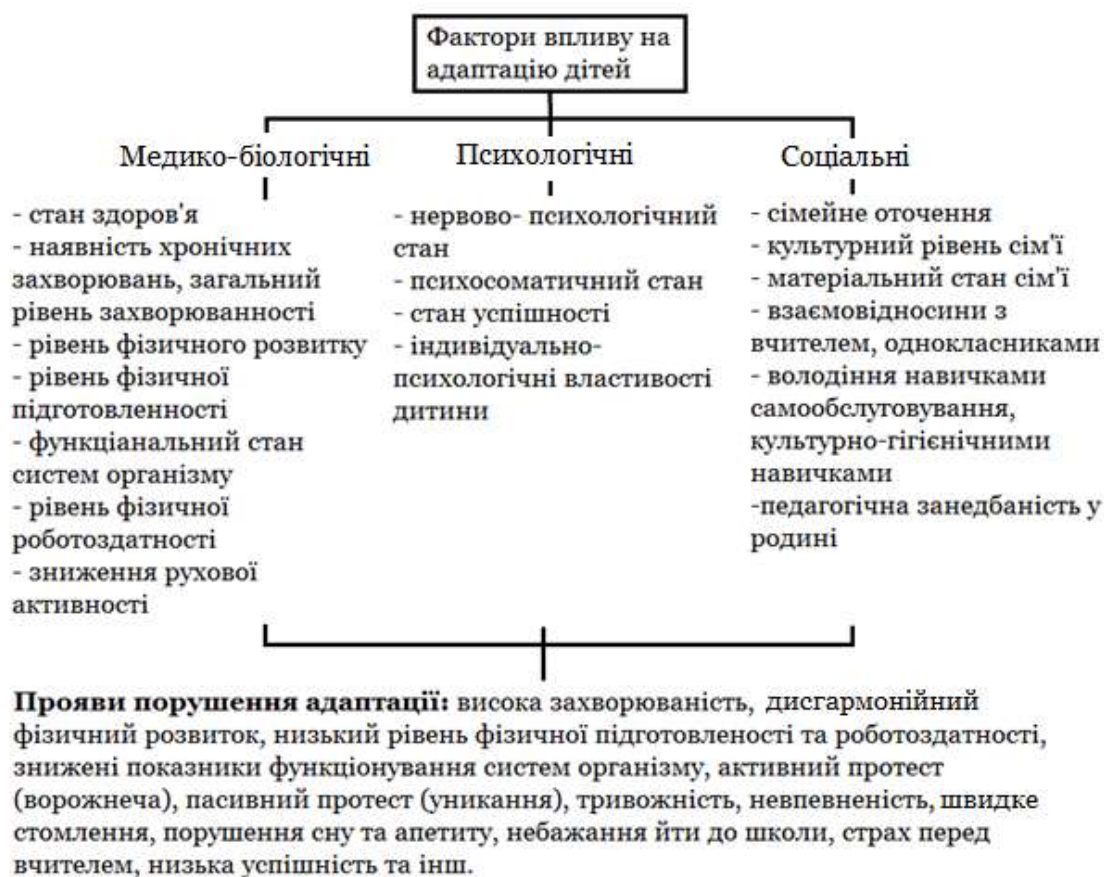

Рис. 1. Фактори впливу на адаптацію дітей молодшого шкільного віку до умов навчання в школі [5].

Проявами порушення адаптації, на які слід звертати увагу під час навчання дітей, є: висока захворюваність дітей (наявність хронічних захворювань та їх загострення, неінфекційні захворювання), дисгармонійний фізичний розвиток, низький рівень фізичної підготовленості та роботоздатності, зниження показників функціонування систем

організму, активний протест (негативне відношення до оточуючих) або пасивний протест (уникнення), тривожність у поведінці, невпевненість, швидке стомлення, порушення сну та апетиту, небажання йти до школи, страх перед вчителем, низька успішність.

Створення уявлення про фактори впливу на процес адаптації дітей до умов навчання дозволяє визначити основні механізми їх нівелювання для скорочення періоду адаптації учнів першого класу до умов навчання в школі та створення оптимальних умов перебігу цього процесу.

Під час визначення основних напрямків оптимізації процесу адаптації дітей до умов навчання в процесі фізичного виховання особлива увага приділялась на добір засобів впливу, їх відповідність індивідуальним та віковим особливостям, можливості досягнення оздоровчого ефекту, ступінь впливу на рівень фізичної підготовленості, створення умов для набуття соціального досвіду.

Серед засобів фізичного виховання, які можуть бути використані для оптимізації процесу адаптації до умов навчання, особливе місце посідають засоби оздоровчого туризму, що дозволяють забезпечити вирішення основних проблем [4, 16]:

- підвищення рівня фізичного та функціонального розвитку, рівня адаптаційно-резервних можливостей організму, фізичної роботоздатності, фізичної підготовленості, розвитку рухових якостей дітей;
- підвищення рівня стійкості організму дітей до впливу несприятливих факторів зовнішнього середовища;
- розширення можливостей набуття нового рухового досвіду, вдосконалення рухових навичок, збільшення обсягу рухової активності;
- підвищення рівня теоретичних знань дітей про здоровий спосіб життя, фізичну культуру та спорт, природне середовище та правил поведінки в ньому, впливу рухової активності та фізичних вправ на здоров'я людини;
- стимулювання розумової активності в процесі реалізації творчих завдань;
- формування стійкої мотивації до участі в оздоровчих програмах, підвищення рівня шкільної мотивації;
- формування навички соціальної активності та норм поведінки.

У процесі наукового пошуку було розроблено програму занять з використанням засобів оздоровчого туризму спрямовану на підвищення фізичного стану та скорочення періоду адаптації дітей до умов навчання в школі [4, 8].

Структура розробленої програми відповідає вимогам програми по фізичній культурі для 1–4 класів та складається з трьох компонентів інформаційного, операційно-діяльнісного та мотиваційного.

Інформаційний компонент сприяв у формуванні загальних знань в області фізичної культури і спорту, знань про здоров'я, його збереження та зміцнення, знань про природу та її охорону, правила поведінки в природі, ознайомленню з технікою безпеки під час заняття в природних умовах, на змаганнях, екскурсіях, прогулянках, конкурсах та ін.).

На меті операційно-діяльнісного компонента було збільшення рухової активності різної інтенсивності та спрямованості відповідно до тематики, цілі та завдання заняття з урахуванням індивідуальних особливостей фізичного стану школярів, що сприяло зміні стато-динамічного режиму учнів.

Основними засобами оздоровчого туризму, які пов'язані з руховою активністю школярів, є прогулянки, походи, фізичні вправи з подолання природних локальних і протяжних перешкод, орієнтування на місцевості, спеціальні завдання з техніки бівуачних робіт, рухливі ігри і естафети з елементами туризму [3]. Виконання фізичних вправ у природному середовищі сприяє отриманню значного оздоровчого ефекту [3, 15].

У зв'язку з тим, що шкільну адаптацію розглядають як пристосування дитини до нових умов соціального життя, стосункам, вимогам, видів діяльності, формування здібностей до подальшого психологічного, особистісного та соціального розвитку [12], не можливо залишити без уваги потенціал оздоровчого туризму для набуття соціального досвіду [8].

Під час розробки програми заходів, щодо досягнення стану адаптованості до умов навчання в школі учнів першого класу, було передбачено реалізацію мотиваційного компоненту (участь у соціально значущих заходах; задоволення особистої потреби у спілкуванні, руховій активності; формування орієнтації на здоровий спосіб життя).

Формування марально-вольових якостей дитини є результатом взаємодії з іншими учнями та вчителем в складі туристичної групи. В процесі занять туризмом учні знаходяться в таких умовах, коли кожен з них надає допомогу своєму товаришу, одночасно приймаючи допомогу від нього. В процесі виконання доручень, кожен несе повну відповідальність перед своїми товаришами за якість її виконання [6].

Велике значення для морального виховання має трудова діяльність юних туристів. Завдяки різноплановості та різнобічності туристично-краєзнавча діяльність має широке поле застосування здібностей школярів, через які вони можуть показати себе, затвердити як знавець, спеціаліст в очах товаришів. Задоволення від виконаної роботи збуджує бажання утвердитись в інших видах діяльності [6]. Ступінь участі кожного члена туристичної групи у суспільній діяльності визначає рівень покращення життєвого стану групи та сприяє усвідомленню необхідності досягнення суспільних потреб, через взаємодію, взаємоповагу, взаєморозуміння.

Діяльність дітей у туристичній групі сприяє: створенню учнівського колективу завдяки формуванню групової згуртованості; засвоєнню правил поведінки у колективі та їх перенесення на нові умови діяльності в школі; розвитку соціальних та комунікативних умінь і навичок.

Для набуття соціального досвіду особливе значення має виконання елементарних дій щодо охорони довкілля, отримання навички поводження у природному середовищі та дбайливого до нього ставлення. Крім того, знаходження у природному середовищі супроводжується емоційним піднесенням від спостереження за картинами природи.

Висновок.

Проведений аналіз науково-методичної літератури дозволяє стверджувати критичність початкового етапу навчання в школі, що обумовлено наявністю періоду адаптації до умов навчання в школі. Під адаптацією слід розуміти перебудову пізнавальної, мотиваційної та емоційно-вольової сфери дитини під час переходу до систематичного організованого шкільного навчання, що супроводжується формуванням позитивного емоційного відношення до занять. Особливості перебігу процесу адаптації та його тривалість обумовлені впливом медико-біологічних, психологічних та соціальних факторів. Серед засобів фізичного виховання, які можуть сприяти оптимізації процесів адаптації до умов навчання, слід відокремити засоби оздоровчого туризму. Розроблено програму оптимізації процесу адаптації яка вміщує три компоненти інформаційний, операційно-діяльнісний та мотиваційний, застосування якої у процесі фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку сприятиме підвищенню фізичного стану, оптимізації рухового режиму, соціальному розвитку дитини як частини соціуму, налагодження соціальних взаємозв'язків колективу учнів.

1. Адаптація учнів до шкільного навчання. 1–10 класи / уклад.: О. Є. Марінушкіна, Ю.О. Замазій ; за заг. ред. Л. Д. Покроєвої. – Х. : Ранок, 2011. – 192 с.

2. Базарова С. В. Психолого-педагогическое сопровождение адаптации младших школьников к условиям образовательного учреждения : на примере Центра диагностики и консультирования : автореф. дис. на соиск уч. степени канд. психол. наук : 19.00.07 / С. В. Базарова ; Курский гос. ун-т. – Курск, 2009. – 24 с.
3. Бутенко Г. О. Підвищення фізичного стану дітей молодшого шкільного віку засобами оздоровчого туризму в процесі фізичного виховання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. виховання та спорту : спец. 24.00.02 / Г. О. Бутенко; НУФВСУ. – К., 2016. – 20 с.
4. Гончарова Н. Опыт использования рекреационно-оздоровительной технологии повышения физического состояния детей младшего школьного возраста [Електронний ресурс] / Н. Гончарова, Г. Бутенко // Спортивна наука України. – 2015. – № 5. – С. 32–38. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/SNU_2015_5_7
5. Гончарова Н. Фактори впливу на процес адаптації дітей молодшого шкільного віку до умов навчання в школі / Наталія Гончарова, Ілля Вако, Марина Войтович // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : збірник наукових праць. Вип. 3(22). – Вінниця : Планер, 2017. – С. 52–58.
6. Грабовський Ю. А. Спортивный туризм : навч. посіб. / Ю. А. Грабовський, О. В. Скалій, Т. В. Скалій. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2008. – 304 с.
7. Давыдок А. М. Актуальные вопросы ранней коррекции социально-психологической адаптации младших школьников / А.М. Давыдок, А.М. Титова // Довкілля та здоров'я. – 2013. – № 2 (65). – С. 43–46.
8. Кашуба В. О. Організаційно-методичні умови здійснення рекреаційно-оздоровчої діяльності школярів у процесі фізичного виховання / Кашуба В. О., Гончарова Н. М., Бутенко Г. О. // Вісник Запорізького національного університету : збірник наукових статей. Фізичне виховання та спорт. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2016. – № 2. – С. 19–26.
9. Ковальчук Л. В. Психофізичний розвиток як фактор готовності шестилітніх дітей до навчання в школі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. виховання та спорту : 24.00.02 / Л. В. Ковальчук. – Львів, 2007. – С. 19.
10. Лясота Т. І. Підвищення адаптаційних можливостей дітей 6–7 років до умов навчання в початковій школі засобами фізичного виховання : дис. ... канд. наук з фіз. виховання та спорту : 24.00.02 / Тетяна Іванівна Лясота ; НУФВСУ. – К., 2012. – 200 с.
11. Максим О. В. Психологічні механізми адаптації дезадаптованих молодших школярів / О. В. Максим, Т. А. Рябовол // Молодий вчений. – 2013. – № 1(01). – С. 82–89. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mol_v_2013_1\(01\)_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mol_v_2013_1(01)_16).
12. Ромашевская Н. И. Адаптационные возможности физического воспитания в начальной школе / Ромашевская Н. И. // Сибирский педагогический журнал. – 2010. – № 7. – С. 95–102.
13. Терехова И. М. Из опыта работы учителя начальных классов по адаптации первоклассника: программа адаптационного курса “Первые дни ребенка в школе” / И. М. Терехова // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – 2012. – № 19 (3). – С. 128–135.
14. Чижигова Л. В. Игротерапия как средство социальной адаптации первоклассников в школе / Л. В. Чижигова, Е. И. Рябова // Научные исследования: от теории к практике : материалы II Междунар науч.-практ. конф. (Чебоксары, 12 февр. 2015 г.) / редкол.: О.Н. Широков [и др.]. – Чебоксары : Интерактив плюс, 2015. – С. 35–36.
15. Andrieieva O. Application of ecological tourism in physical education of primary school age children / Andrieieva O., Galan Y., Hakman A. & Holovach I. // Journal of Physical Education and Sport, 2017, Vol 17, Supplement issue 1, – P. 7–15.
16. Butenko Halyna Usage of health tourism means as basis for improvement of physical condition of primary school age children / Halyna Butenko, Nataliia Goncharova, Volodymyr Saienko, Hanna Tolchieva // Journal of Physical Education and Sport, Vol 17 Supplement issue 1, pp. 34–39, 2017. doi: 10.7752/jpes.2017.s1006.
17. Protsenko U. Improvement features of the Ukrainian physical education system / U. Protsenko, T. Pantiuk, O. Romanchuk, M. Danylevych // Journal of Physical Education and Sport. – 2016. – 16 (1). – P. 113 – 117.

References:

1. *Adaptatsiya uchnya do shkil'noho navchannya. 1–10 klasy* [Adaptation of pupils to school education. Grades 1–10] (2011) / Uklad.: O. YE. Marinushkina, YU. O. Zamazyi; Za zah. Redaktsiyeyu L. D. Pokroyevoyi, Ranok, Kharkiv, Ukraine
2. Bazarova, S.V. (2009) “Psychological and pedagogical support of adaptation of younger schoolchildren to the conditions of an educational institution: on the example of the Center of diagnostics and counseling”, Thesis abstract Cand. Sc. (Psychologist Sciences), 19.00.07, Kursk state University, Kursk, Russia.

3. Butenko, H. O. (2016) "Improving the physical condition of children of primary school age by means of health tourism in physical education", Thesis abstract Cand. Sc. (Physical education and sport), 24.00.02, National University of Physical Education and Sport of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
4. Goncharova, N. and Butenko, H. (2015) "Experience of the recreational and health technologies to improve physical condition of children of primary school age", Sports Science of Ukraine, no. 5, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/SNU_2015_5_7 (accessed August 1, 2017).
5. Goncharova, N., Vako, I. and Voitovich, M. (2017) "Factors of influence on the process of adaptation of primary school-aged children to the conditions of education at school", *Physical culture, sports and health of the nation: a collection of scientific works*, vol. 3(22), pp. 52–58.
6. Grabovsky, Yu. A., Skaliy, O. V. and Skaliy, T. V. (2008) *Sportyvnyy turizm: navchal'nyy posibnyk* [Sport tourism: tutorial], Navchal'na knyha – Bohdan, Ternopil', Ukraine.
7. Davydok, A.M. and Tytova, A.M. (2013) "The socially-psychological adaptable status of sixsummer firstgraders. Problems early corrections school not adaptation", *Environment & Health*, no. 2(65), pp. 43–46.
8. Kashuba, V.O., Goncharova, N.M. and Butenko, G.O. (2016) "Organizational and methodological conditions of schoolchildren's recreation & health activities implementing in the process of physical education", *Visnyk of Zaporizhzhya National University. Physical education and Sports*, no. 2, pp. 19–26.
9. Kovalchuk, L.V. (2007) "Psychophysical development as the factor of readiness 6-years age children to education at school", Thesis abstract Cand. Sc. (Physical education and sport), 24.00.02, Lviv state institute of physical culture, Lviv, Ukraine.
10. Lasota, T.L. (2012) "Enhancing adaptive capacity of 6–7 year old children with the is of primary school physical education facilities", Thesis abstract Cand. Sc. (Physical education and sport), 24.00.02, National University of Physical Education and Sport of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
11. Maxim, O.V. and Ryabovol, T.A. (2013) "Psychological mechanism sofadaptation of desadaptation juniors chool children", *Young Scientist*, no. 1(01)
12. Romashevskaya, N.I. (2010) "The adaptional possibilities of physical educational elementary school", *Siberian Pedagogical Journal*, no. 7, pp. 95–102.
13. Terehova, I. M. (2012) From experience of teacher of initial classes on adaptation of first-class children: adaptation course the "First days of child at school", *Bulletin of the University of Luhansk : Teaching Science*, no. 19(3), pp. 128–135.
14. Chizhikova, L.V. and Ryabkova, Ye.I. (2015) "Gametherapy as a means of social adaptation of first-graders in school", *Nauchnyye issledovaniya: ot teorii k praktike: materialy II Mezhdunar nauch. - prakt. konf.* [Scientific research: from theory to practice: materials II Intern. - pract. conf.], Cheboksary, February, 12, 2012, pp. 35–36.
15. Andrieieva, O., Galan, Y., Hakman, A. & Holovach, I. (2017) Application of ecological tourism in physical education of primary school age children, *Journal of Physical Education and Sport*, Vol 17, Supplement issue 1, pp. 7–15.
16. Butenko, H., Goncharova, N., Saienko, V. and Tolchieva H. (2016) Usage of health tourism means as basis for improvement of physical condition of primary school age children, *Journal of Physical Education and Sport*, Vol 17 Supplement issue 1, pp. 34 – 39. doi: 10.7752/jpes.2017.s1006.
17. Protsenko, U., Pantiuk, T., Romanchuk, O. and Danylevych, M. (2016) Improvement features of the Ukrainian physical education system, *Journal of Physical Education and Sport*, Vol. 16(1), pp. 113 – 117.

УДК 796.067

Віталій Кашуба, Тетяна Ричок

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ СУЧАСНИХ ФОРМ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ СЕРЕД ШКОЛЯРІВ З СЕНСОРНИМИ ПОРУШЕННЯМИ, ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Питання популяризації сучасних форм рухової активності серед школярів з порушенням слуху за допомогою мультимедіа інформаційно-методичної програми "MotusVita" є актуальною.

Розроблена мультимедіа інформаційно-методична програма "MotusVita", призначена для підвищення рівня теоретичних знань і мотивації учнів до оздоровчо-рекреаційної активності і занять з фізичного виховання; включає інформацію про основні складові здорового способу життя; правил безпеки займаються при організації різних сучасних форм рекреаційно-оздоровчих занять; методичних рекомендацій для вчителя з фізичного виховання; складається з зразкових комплексів фізичних вправ, що забезпечує чітке розуміння виконання кожного елемента техніки спортивно-туристського багатоборства та інших видів оздоровчо-рекреаційної активності, котрі спрямовані на підвищення показників фізич-